

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6CoP/25/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113215093
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 10. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8113215093.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Antónie Kandravej vo veci starostlivosti súdu o maloletého C. K., nar. XX.XX.XXXX, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, pochádzajúceho z matky X. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. J. 5, G. a z otca C. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XX, Prešov, t. č. ÚVTOS Prešov, v konaní o zníženie výživného, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 24P 196/2013-30 zo dňa 26.7.2013 jednohlasne takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Žiadny z účastníkov n e m á p r á v o na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvého stupňa“) návrh na zníženie výživného zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Rozhodnutie odôvodnil cit.: „v predmetnom konaní vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že posledná úprava výživného prebehla v rozvodovom konaní, ktoré nadobudlo právoplatnosť ohľadne výšky výživného dňa 18.10.2007. V tomto období otec bol zamestnaný vo Vojenskom útvare s priemerným mesačným čistým príjmom za obdobie od januára do mája 2007 vo výške 15.474,- Sk. Matka bola zamestnaná v spoločnosti T. E-SK, s.r.o. v G. s priemernou čistou mzdou za obdobie od marca 2007 do augusta 2007 vo výške 7.864,- Sk. V čase poslednej úpravy mal. C. mal päť rokov, navštevoval materskú školu. Od poslednej úpravy výživného uplynula doba šiestich rokov. Za tento čas sa zmenili pomery na strane mal. dieťaťa, ktoré ukončilo 1. stupeň základnej školy, v školskom roku 2013/2014 nastupuje na 2. stupeň základnej školy, s čím súvisia zvýšené výdavky s povinnou školskou dochádzkou, nielen na stravu a ošatenie, ale aj na potrebné učebnice, školské pomôcky. Na strane matky došlo k zmene pomerov, nakoľko jej pribudla vyživovacia povinnosť voči ďalším trom mal. deťom P. B., nar. XX.XX.XXXX, mal. X. C., nar. XX.XX.XXXX a mal. D. C., nar. XX.XX.XXXX. Rovnako došlo k zmene pomerov na strane otca mal. detí, ktorý vykonáva trest odňatia slobody v Ústave na výkon väzby a v ústave na výkon trestu odňatia slobody v Prešove od 22.03.2012, pričom koniec trestu má stanovený na 22.08.2016.

Z rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 2T/78/2012-65 zo dňa 12.09.2012 vyplýva, že otec bol uznaný vinným zo spáchania prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348, ods. 1, písm. g) za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere päť mesiacov. Zaradený bol do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. Okrem toho vykonáva trest odňatia slobody za trestný čin výtržníctva a vydierania.

Aj keď sa teda otec domáhal zníženia výživného z dôvodu, že je vo výkone trestu odňatia slobody a teda, že došlo u neho k podstatnej zmene pomerov, súd je takéhoto názoru, že do takejto situácie sa dostal vlastným pričinením, pretože sa dopustil úmyselnej trestnej činnosti. Súd taktiež zohľadnil ľahkovážny prístup k plneniu si vyživovacej povinnosti otca, ktorý už tri roky si túto pravidelne neplní a matka poberá od Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny náhradné výživné. Naposledy určené výživné vo výške 66,40 Eur už v tomto období nepostačuje na pokrytie ani najzákladnejších potrieb mal. dieťaťa a to z toho dôvodu, že od septembra 2013 prechádza mal. C. na 2. stupeň základnej školy, čím sa mu opäť zvýšia výdavky na zakupovanie učebných pomôcok, školských potrieb, čo môže byť dôvodom pre opätovné zvýšenie výživného zo strany otca. Návrh otca je preto nedôvodný a neúčelný. Pri rozhodovaní súd prihliadol aj na rast všeobecných cien oproti poslednej úprave, teda na vývoj životných nákladov.

Otec maloletého dieťaťa sa do výkonu trestu odňatia slobody dostal v dôsledku páchania trestnej činnosti. Vyživovacia povinnosť rodičov trvá, kým deti nie sú schopné samostatne sa živiť. Vzhľadom na vek a skutočnosť, že mal. C. má 11 rokov, nie je schopný sám sa živiť, súd návrh otca na zníženie výživného zamietol. Prihliadol na skutočnosť, že otec dieťaťa si svojim spôsobom života sám zaviniť, že toho času je vo výkone trestu odňatia slobody. Od poslednej úpravy výživného uplynulo šesť rokov, zvýšili sa výdaje matky maloletého dieťaťa, súvisiace s vekom dieťaťa, ktorý je vekovo vyspelejší, zvýšili sa náklady, ktoré súvisia s jeho ošatením, stravou. Súd má za to, že výkon trestu odňatia slobody nemôže byť pre otca maloletého dieťaťa výhodou a súd prihliadol aj k tej skutočnosti, že v konaní bolo preukázané, že otec dieťaťa má možnosti zárobku vo výkone trestu odňatia slobody.

V konaní bolo preukázané, že všetky zvýšené výdavky mal. dieťaťa hradí matka výlučne zo svojho príjmu. Otec dieťaťa sa nepodieľa na starostlivosti o dieťa ani len vo forme platenia bežného výživného, nad rámec výživného v posledných rokoch neprispel. Nepodieľa sa teda na úhrade nepredvídaných jednorazových výdavkov, ktoré súvisia s jeho vzdelávaním, zdravotnou starostlivosťou, so záľubami, či ďalšími aktivitami. Súd prihliadol aj na tie skutočnosti, že matka mal. dieťaťa zabezpečuje osobnú starostlivosť nie len mal. C., ale aj ďalším trom mal. deťom. Celá ťarcha v súvislosti s chodom domácnosti a so starostlivosťou o mal. deti je na matke. Súd poukazujúc na ustanovenie § 62 ods. 1, ods. 5 ZR, ktorý plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom považuje za ich prvoradú zákonnú povinnosť, pričom výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Nie je teda možné vziať na zreteľ tvrdenie otca, že nemôže platiť výživné, nakoľko je vo výkone trestu odňatia slobody, nakoľko bolo preukázané, že vo výkone trestu odňatia slobody je pracovne zaradený. Súd dospel k záveru, že subjektívne vnímanie vlastnej ekonomickej situácie bráni otcovi objektívne posúdiť ekonomickú situáciu matky mal. dieťaťa ako aj odôvodnenými potrebami mal. C., ktoré boli podložené dôkazmi v predmetnom konaní.

Súd teda v zmysle potenciality posudzoval výkon trestu odňatia slobody, pričom vychádzal z toho, že práve výkon trestu odňatia slobody by nemal byť pre otca maloletého výhodou a bolo preukázané, že otec maloletého má možnosť zárobku vo výkone trestu odňatia slobody. Otec maloletého sa dopustil vedomého konania, ktoré spôsobilo významné a dlhodobé poškodzovanie záujmov mal. dieťaťa recidívou a výkonom trestu odňatia slobody.“

V zákonom stanovenej lehote podal proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie otec mal. C. uvádzajúc, že jeho mesačný príjem nepostačuje na pokrytie alimentov a každým mesiacom mu rastie dlh. Momentálne je zaradený a každý mesiac mu sťahujú finančné prostriedky na alimenty. Okrem dlhu na výživnom má i iné dlhy. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a výšku výživného voči mal. C. znížil.

K podanému odvolaniu sa vyjadrila matka mal. C.. Poukázala na to, že súdom určená výška výživného 66 Eur je adekvátne aj napriek tomu, že je otec umiestnený vo výkone trestu odňatia slobody, preto navrhla napadnutý rozsudok ako správny potvrdiť.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.) a zistil, že odvolanie otca nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa vykonal vo veci potrebné dokazovanie, na základe ktorého dospel k správnym skutkovým zisteniam a z nich vyvodil aj správny právny záver. Odvolací súd v celom rozsahu poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožňuje.

Súd prvého stupňa správne pri rozhodovaní o zmene výživného porovnal okolnosti dôležité pre určenie výživného v čase skoršieho rozhodovania a v čase nového rozhodovania pre posúdenie, či došlo alebo nedošlo k takej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu posledného rozhodnutia o výživnom. Pri posudzovaní zmeny pomerov prihliadol na rozhodujúce okolnosti, vrátane dôvodov poklesu príjmu na strane otca.

Podľa § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. Zákona o rodine (ďalej len „ZoR“) pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Podľa § 78 ods. 1 ZoR dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

Podľa § 78 ods. 3 ZoR pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov.

Ustanovenie § 78 ods. 1 ZoR predstavuje výnimku zo zásady nezmeniteľnosti súdnych rozhodnutí. Dôvodom pre zmenu rozhodnutia sú všetky okolnosti, ktoré by mohli byť podkladom pre zmenu určeného výživného. Dôvodom na zmenu rozhodnutia sú len tie okolnosti, ktoré sa závažnejším spôsobom prejavujú v pomeroch účastníkov, t.j. ovplyvnia celkovú situáciu nielen na krátky čas. Relevantnosť zmeny rozhodnutia sa zisťuje porovnaním tvrdených a preukázaných nových pomerov s pôvodnými pomermi, významnými z hľadiska vyživovacej povinnosti, tak, ako boli zistené v príslušnom spisovom materiáli, vzťahujúcom sa k predchádzajúcemu rozhodnutiu. Tým je odôvodnená požiadavka na dôkladné zistenie a opisy skutočnej situácie v rámci konaní o výžive. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada aj na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť (§ 62 ods. 4, 5 ZoR). Zákon o rodine v ustanovení § 78 ods. 1 vymedzuje kritériá, ako určitý návod pre súd, kombináciou ktorých sa má určiť konkrétna výška výživného. Na strane oprávneného sú relevantné odôvodnené potreby. Na strane povinného sú to schopnosti, možnosti a majetkové pomery. Schopnosti predstavujú subjektívne kritérium určovania rozsahu vyživovacej povinnosti a rozumejú sa nimi vlastnosti dané telesnými a duševnými schopnosťami konkrétnej osoby povinného, zdravotným stavom, vlohami, nadaním, získanými skúsenosťami.

Posúdením všetkých zmien v pomeroch účastníkov konania, ku ktorým došlo od poslednej úpravy sa sleduje zámer, aby súd mohol vyhodnotiť, či skutočne došlo k takej zmene pomerov účastníkov konania, ktorá by odôvodňovala zmenu rozhodnutia. Pritom iba zmena pomerov výraznejšieho rázu v okolnostiach, ktoré tvorili podklad pre vydanie skoršieho rozhodnutia o výživnom, je dôvodom pre jeho zmenu.

Tieto zásady viedli odvolací súd k záveru, že je potrebné rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdiť.

Odvolací súd poznamenáva, že ochrana práv dieťaťa zahŕňa zo strany rodičov zaistenie podmienok materiálnej a nemateriálnej povahy k tomu, aby dieťa mohlo dostatočne rozvíjať svoje možnosti a schopnosti k jeho uplatneniu v spoločnosti. Pokiaľ ide o materiálne podmienky, tieto sa realizujú prostredníctvom povinnosti rodičov podieľať sa na vyživovacej povinnosti k svojim deťom, podľa kritérií uvedených v ust. § 75 ods. 1 ZoR.

Pokiaľ sa rodič svojím úmyselným konaním, za ktoré bol následne odsúdený k trestu odňatia slobody, zbavil objektívnej možnosti plniť si vyživovaciu povinnosť voči svojmu maloletému dieťaťu, nemožno túto skutočnosť pričítať na ťarchu maloletého dieťaťa. Nemôže byť akceptovateľným názor, že trestom odňatia slobody došlo k podstatnej zmene pomerov na strane povinného rodiča, ktorá by odôvodňovala bez ďalšieho zníženie výživného.

Za tohto stavu súd s poukazom na ust. § 75 ods. 1 veta druhá ZoR vychádza pri rozhodovaní o výživnom z možností a schopností rodiča aké mal pred nástupom do výkonu trestu odňatia slobody (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV ÚS 1181/07 zo dňa 6.2.2008).

V aplikačnej praxi sa tiež ustálili závery v súvislosti s posudzovaním niektorých príjmov a výdavkov. Pre komplexnosť posúdenia majetkových pomerov povinného sú predmetom dokazovania aj pasíva (rôzne formy úverov, pôžičiek, náhrady škody). Aj tu treba vychádzať z priority vyživovacej povinnosti (§ 62 ods. 5 ZoR). Preto je odvolacia námietka, že otec musí hradíť i iné dlhy, neopodstatnená.

Odvolací súd poznamenáva, že doposiaľ určené výživné na jednej strane zohľadňuje potreby mal. C. i pomery povinného rodiča (§ 75 ods. 1 veta druhá ZoR).

Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s ustanovením § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 146 ods. 1 písm. a) O.s.p. Podľa tohto ustanovenia žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak sa konanie mohlo začať bez návrhu. Konanie vo veciach starostlivosti o maloletých je podľa § 81 ods. 1 O.s.p. konaním, ktoré možno začať aj bez návrhu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.